

Wat is de situatie van het Amerikaanse imperialisme na de oorlog in Irak en de opstanden in Tunesië, Egypte en Syrië? Dreigt er een oorlog met Iran? Sarah Ensor en Mark L. Thomas spraken erover met de Britse schrijver en activist Tariq Ali.

Wat is de balans voor het Amerikaanse imperialisme wat Irak betreft? In hoeverre is de Amerikaanse hegemonie aangetast?

Politiek gezien is Irak een ramp voor het Amerikaanse buitenlands beleid. Het doel was om een zogenaamd democratische staat op te zetten die een lichtend voorbeeld moest zijn voor de rest van het Midden-Oosten. In werkelijkheid hebben ze de facto een confessionele staat opgericht die opereert als een politiestaat. Het niveau van onderdrukking ligt volgens sommigen hoger dan in het laatste jaar van Saddam Hussein. Er is een scheiding langs etnisch-religieuze lijnen tot stand gebracht waarbij de sjiitische meerderheid wordt gebruikt tegenover de soennitische minderheid, terwijl dit onderscheid er voorheen niet toe deed in Irak. Dat ten eerste.

Ten tweede heeft het Amerikaanse ingrijpen Iran tot de centrale speler in de regio gemaakt, wat zeker niet de bedoeling van de VS was. Maar dat ze dit niet hebben kunnen voorzien is verbijsterend. Militair gezien zullen ze beweren dat ze af zijn van een vijandig regime, of een regime dat vijandig tegen over hen was komen te staan, en dat ze hun plicht hebben vervuld jegens Israël, waar de meeste druk vandaan kwam om de oorlog te beginnen. Maar hier is een hoge prijs voor betaald.

Je moet ook oplettend blijven kijken naar de terugtrekking, want er zijn nog altijd Amerikaanse troepen en Amerikaanse huurlingen of zogenaamde uitvoerders aanwezig in het land en hun aantal loopt in de duizenden. En de meeste Amerikaanse troepen zijn naar militaire bases in het Midden-Oosten gegaan. Als de VS willen, kunnen ze dus zo weer aanvallen vanaf hun basis in Qatar, waarvandaan de oorlog ook al werd begonnen. Het is niet zo dat de terugtrekking cosmetisch is, dat is zeker niet zo. Maar ze hebben er nog steeds mensen, en die kunnen als ze dat willen meteen toeslaan.

Ik zou niet zeggen dat ze op enige manier militair hebben verloren. En de staat waarin ze Irak hebben achtergelaten wordt in de westerse media nauwelijks besproken. De sociale infrastructuur van het land is vernietigd, vrouwen worden enorme beperkingen opgelegd en een miljoen Irakezen is omgekomen. Dat aantal was vroeger omstreden, maar wordt tegenwoordig als het minimumaantal gezien.

Zelfs het marionettenregime van Irak heeft gezegd dat er vijf miljoen wezen zijn. Je moet dus aannemen dat er minimaal een miljoen mensen is omgekomen. Twee miljoen mensen zijn dakloos en vluchtelingen wonen in de omringende landen. Vanuit humanitair oogpunt is de oorlog een totale ramp geweest.

De oorlog heeft nieuwe scheuringen in het land veroorzaakt. Het noorden wordt geregeerd door Koerdische leiders die gesteund worden door de VS en Israël. Daarnaast heb je verschillende sjiitische groeperingen die strijden om de steun van Teheran. De situatie blijft instabiel omdat mensen afwachten hoe lang premier Maliki de macht kan behouden zonder de aanwezigheid van Amerikaanse troepen in de groene zone in Bagdad. Dus ik zou zeggen, wacht nog zes maanden met het opmaken van de balans van deze specifieke ramp.

Hoe ernstig zijn de spanningen tussen de VS en het Iraanse regime? Kunnen we militaire schermutselingen of zelfs oorlog verwachten?

Naar mijn mening is het niet in het belang van het Amerikaanse imperium om oorlog te voeren met Iran. Dit is ook de mening van het Pentagon op dit moment, om een aantal redenen. Het is niet zo dat ze het niet willen. Als je kijkt naar wat er is gebeurd na de val van Bagdad, is er een interessante opmerking van de Israëlische ambassadeur tegen de Amerikaanse ambassadeur. Hij zei: 'Niet hier ophouden, pak ook Damascus en Teheran aan.' Dat is het doel van de 'ultra's' binnen de Amerikaanse heersende elite. Maar dat is natuurlijk makkelijker gezegd dan gedaan.

Tot nu toe is het ze niet gelukt het regime van Assad in Syrië omver te werpen, en dat is een verzwakt regime. Het Iraanse regime is daarentegen geen verzwakt regime. We vinden het misschien geen fijn regime, maar het is niet zwak. Het beschikt over massale steun. Als de Amerikanen denken van niet, nemen ze een groot risico. Wat zal er gebeuren als de VS Iran aanvallen? Ten eerste zal er enorm verzet zijn in Iran. Ten tweede zal het gros van de mensen achter het regime gaan staan, want niemand wordt graag binnengevallen.

Er zijn misschien wel kleine groepjes liberalen die een interventie van de VS willen, maar die bevinden zich slechts in bepaalde wijken van Teheran. Het gros van de mensen zal terugvechten, en de Iraniërs hebben een behoorlijke landmacht en luchtmacht, die niet zo snel gedemobiliseerd kunnen worden als die van Libië. En ze kunnen ook terugslaan. Ze hebben drie mogelijkheden.

Eén manier is om te zorgen dat hun mensen in Irak kiezen voor de harde lijn. Muqtada Al-Sadr zou zich daarvoor moeten verenigen met anderen. In Libanon zou Hezbollah de opdracht kunnen krijgen de rechten van de meerderheid, de sjiïeten, te laten gelden en de macht te grijpen. In Afghanistan zouden Iraanse troepen die gestationeerd zijn in Herat de opdracht kunnen krijgen zich bij de opstand aan te sluiten. De VS zouden gedwongen zijn om op vier fronten te vechten, inclusief in Iran zelf. Het Pentagon is zich ervan bewust dat dit rampzalig zou kunnen zijn en probeert de politici te kalmeren. En ook hier komt de druk niet van Europese landen, maar van Israël. Dat land elimineert Iraanse wetenschappers en ontkent dat niet eens.

Het opleggen van sancties is gewoon absurd. Doen ze dat om het land te verzwakken? De Chinezen hebben een 30-jarig verdrag met de Iraniërs om olie en gas af te nemen. Ik denk niet dat de Chinezen de sancties zullen naleven, en de Russen zeggen dat ook niet te zullen doen. De mensen die op dit moment de sancties naleven zijn slechts de marionetten van het Amerikaanse imperium. Dat is niet genoeg om de Iraanse economie op de knieën te krijgen. Bovendien weten we nog uit Irak dat sancties nooit de heersende elite raken. Het zijn altijd de armen die eronder te lijden hebben. Sancties drijven mensen in de armen van de geestelijken.

De vraag is eerder of ze de Israëlische's zullen aansporen tot een aanval op de Iraanse kerninstallaties. Ik denk het niet, want dat staat gelijk aan oorlog. De reactoren staan verspreid over het hele land, en de strategisch meest belangrijke reactoren staan dicht bij de heilige stad Qom. Gaan ze Qom bombarderen? Dat zou voor de sjiïtische bevolking van de wereld gelijkstaan aan het bombarderen van Mekka. Het is zodoende een moeilijke opgave voor ze. Ik denk dat ze maximale druk uitoefenen op de Iraniërs om helemaal geen kernwapens te maken.

Staat de relatie tussen de VS en Pakistan op springen?

De relatie staat onder zware druk. De Amerikanen besloten een officiële controlepost van het leger te bombarderen, waarbij tientallen soldaten en anderen omkwamen. Dat was een zware provocatie, en ze hebben het expres gedaan, het was geen vergissing. Waarom zouden ze dat doen?

De complotdenkers in Pakistan denken dat ze het leger willen destabiliseren en het land willen binnenvallen om het helemaal te denucleariseren. Ik denk dat dat vergezocht is. Als ze dat zouden doen, zouden ze een enorme burgeroorlog ontketenen. Het leger zou uiteenvallen in een

pro-Amerikaanse en een anti-Amerikaanse groep, en de anti's zullen de overgrote meerderheid zijn. Dus dat is niet waarschijnlijk.

Het risico dat de Afghanistan-oorlog Pakistan zou destabiliseren was altijd al hoog vanwege de nauwe banden tussen de Pashtun-bevolking aan weerszijden van de grens. Hoe langer de oorlog doorgaat, hoe groter het risico op destabilisering in Pakistan. De oplossing voor dit probleem ligt niet in Pakistan, maar in Afghanistan en bij de onmiddellijke en onvoorwaardelijke terugtrekking van alle NAVO-troepen.

De VS onderhandelen achter de schermen al jarenlang met het verzet. Ze willen hun gezicht redden en enorme militaire bases in het land achterlaten. Maar dat is onaanvaardbaar voor de Chinezen.

De oorlog gaat dus erg slecht voor de Amerikanen. Het is niet gelukt de Afghaanse guerrilla's uit elkaar te spelen. Het meeste verzet in de zuidelijke regio werd gepleegd door de Pashtun. Pogingen om de mensen langs religieuze lijnen te verdelen werken niet omdat 60 procent van de bevolking Pashtun en soennitisch is. Ze zijn er daardoor niet in geslaagd hetzelfde te doen als in Irak, waar het verzet grotendeels van de sjiietische bevolking kwam. Maar in Afghanistan is de meerderheid van het land tegen het marionettenregime. Zelfs marionettenregimes veroordelen nu de Verenigde Staten.

Welke strategie heeft de VS gekozen ten opzichte van de Arabische lente?

Ze waren totaal verbaasd door de omwentelingen. Zowel de VS als de Europese landen waren totaal verrast. De Fransen boden Tunesië zelfs paratroepen aan om de opstandelingen te verslaan. Dat was in Egypte niet mogelijk. Maar de VS deden erg hun best om aan Mubarak vast te houden. Ze lieten Mubarak met grote tegenzin gaan en zorgden dat Tantawi en de oude legerleiding die Mubarak had gesteund de macht behielden. Nu hebben verkiezingen geleid tot een overwinning voor de Moslimbroederschap. Dit betekent dat de VS, die wat ze ook beweren altijd al banden met de Moslimbroederschap hadden, nu de serieuze taak hebben de Broederschap aan hun kant te krijgen.

Turkije wordt openlijk gebruikt om Egypte te laten zien wat 'de juiste manier' is om te functioneren. De Turkse 'gematigde islamisten' zijn een van de NAVO's favoriete bondgenoten in de regio. De grootste zorg van de Amerikanen is niet dat de Moslimbroederschap antikapitalistisch wordt of met een onacceptabel sociaal programma komt. Dat is onwaarschijnlijk, hoewel ze door druk van onderaf wel enkele sociale hervormingen kunnen doorvoeren. Hun grootste zorg is of het nieuwe Egypte zijn akkoord met Israël zal behouden.

De bevolking in Egypte oefent druk uit om de Palestijnen te steunen en zo nodig de banden met Israël te verbreken. Vandaar de bezetting van de Israëlische ambassade in Caïro, voor de eerste keer ooit. Het zal voor de Moslimbroederschap moeilijk zijn om hiermee om te gaan. Mijn gevoel is dat de meerderheid van hun leiders zal capituleren in ruil voor een deal met de VS, die zullen eisen dat het akkoord blijft bestaan. Ik hoop dat ik het mis heb, maar ik denk dat dit het meest waarschijnlijk is. De Amerikanen zullen een deal sluiten, en het leger en de Moslimbroederschap zullen achter de schermen op een informele manier afspreken om het land samen te besturen.

Wat er in Egypte is gebeurd, was een enorme nationale opstand om van een dictator af te komen. Over het geheel genomen was het een opstand voor democratie. Het doel van de opstand was beperkt, en dat is een beetje een probleem.

De mensen die bepaalden wat er gebeurde zijn de grote politieke partijen. Dat is de reden waarom ik het nooit eens ben geweest met het standpunt dat de opstand bewees dat we geen politieke organisaties nodig hebben. Dat is onzin. Degenen die voor de val van Mubarak illegaal of semi-clandestien in politieke organisaties zaten hebben de verkiezingen gewonnen. Aan de andere kant is het meest opvallende dat mensen hun eigen macht hebben geproefd. Dat is het meest belangrijke aan de opstanden in Egypte en Tunesië, en de hoop voor de toekomst.

Wat zou links moeten zeggen over de roep om interventie in Syrië?

In Syrië heb je een wrede corrupte klik die de Ba'ath-partij heeft overgenomen, en de beste mensen uit de partij heeft gezet, en heeft opgesloten of verbannen. Er zaten in die partij veel goede mensen, die ik heb ontmoet toen ik er na de zesdaagse oorlog in 1967 was. Deze door Assad geleide klik regeerde over de mensen met een ijzeren vuist. Ze stond geen vrijheden toe en liet Assad opvolgen door zijn zoon. Toen de Arabische Lente begon, was het geen verrassing dat die oversloeg naar Syrië. Waarom zou dat niet gebeuren?

De Ba'ath-leiders hadden een duidelijke keuze. Ze hadden een deal kunnen sluiten met de oppositie, verkiezingen kunnen toestaan en een grondwetgevende vergadering kunnen uitroepen. Ik heb gehoord dat er een grote discussie was binnen de leiding van de Ba'ath-partij, en dat ze besloten te kiezen voor repressie. Enkele maanden steunden de handelaren en kooplieden, de Syrische bourgeoisie, de opstand niet. Ze wisten dat het regime-Assad ze stabiliteit bracht, anders dan in Egypte, waar vrijwel het hele land van Mubarak af wilde. Nu beseffen deze mensen dat hoe langer Assad blijft, hoe slechter het wordt. Dat is een grote verschuiving.

Natuurlijk zijn er binnen de Syrische oppositie verschillende fracties. Vergeet niet dat Syrië ook een 'links' kent. Er was een sterke communistische partij, die gesplitst is. Een van de groeperingen die sterk betrokken is bij de opstand bestaat uit volgelingen van Riyad Al-Turk, een erg belangrijke communistische leider, die jaren lang gevangen zat, maar nooit opgaf. In Damascus en Aleppo heb je een sterke linkse stroming, die in beide steden een grote rol heeft gespeeld. Daarnaast heb je natuurlijk ook de Syrische Moslimbroederschap en de Syrische ballingen. Sommigen van hen zijn verbonden met de communisten. Zij moeten beslissen wat ze gaan doen.

De Syrische Nationale Raad, die naar het Libische model is opgezet en in Istanbul is gevestigd, bestaat uit mensen die optreden namens het Westen en westerse interventie in Syrië willen. Volgens mijn informatie wil een meerderheid van de oppositie in Damascus niet dat hun land gebombardeerd wordt, maar ze willen wel druk van buitenaf.

Persoonlijk ben ik, vooral na wat er in Libië gebeurd is, volledig tegen elke westerse interventie in de regio, omdat die de organische ontwikkeling van de politiek zal verstoren. Ik denk dat de beste oplossing is om de strijd voort te zetten totdat een deel van het leger splitst. Oproepen tot een interventie van buitenaf zou desastreus zijn.

Wat de zaak nog ingewikkelder maakt is dat Syrië bijvoorbeeld het voornaamste toevoerkanaal van wapens is voor Hezbollah. Zonder die wapens was Hezbollah niet in staat geweest om een aantal jaar geleden het Israëlische leger te stoppen. Hezbollah heeft een demonstratie van een miljoen mensen georganiseerd om het regime van Assad te steunen. De geopolitieke positie van het regime heeft dus ook mensen buiten het land verdeeld.

Maar westerse interventie zou Syrië tot een marionettenstaat maken, zoals de meeste andere Arabische staten. Degenen die ingrijpen van buitenaf willen, zijn Turkije en de Golfstaten. Het is verkeerd om de Golfstaten enige onafhankelijkheid toe te schrijven. In het verleden heb ik ze wel 'benzinstations van het imperialisme' genoemd, en dat zijn ze nog steeds. Saudi-Arabië is natuurlijk wel een echt land, maar het handelt nooit op eigen initiatief. De interventie van Saudi-Arabië in Bahrein kreeg eerst groen licht van Amerika. Anders was dat nooit gebeurd.

De interventie in Libië is uitgelopen op een ramp. Ze gebruikten het voorwendsel dat Kadhafi dreigde een slachting aan te richten in Benghazi. Geleerden die geen banden hebben met links hebben gezocht naar bewijs dat Kadhafi zo'n dreiging heeft geuit. Niemand heeft de 'toespraak' of verklaring gevonden waarin hij dreigde met een bloedbad. Hugh Roberts van de International Crisis Group heeft een goed essay geschreven in de London Review of Books, waarin hij dit helder uiteenzet. Ik vroeg iemand van het Britse ministerie van Buitenlandse Zaken: hoeveel mensen hebben jullie gedood? Hij zei twintigduizend. Twintigduizend mensen zijn gedood om een slachting te

voorkomen!

De vertaling van dit interview gebeurde door de redactie van socialisme.nu